

Гура В. В.,

*аспірант кафедри соціально-поведінкових,
гуманітарних наук та економічної безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

АНАЛІЗ РІВНЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

У всьому світі корупцію розглядають як негативне явище, яке проникає в усі сфери життя суспільства та перешкоджає його розвитку. Процвітає і живиться корупція саме в економічній сфері, бо в її основі лежить, переважно, матеріальний інтерес. Спостерігається процес злиття економічної сфери з корупцією та «звикання» до останньої.

Корупційні прояви поглинають ті грошові кошти, які могли б бути витраченими на розвиток соціальної та економічної сфери. Через корупцію підприємства усіх видів та форм власності зазнають збитків у фінансовій та правовій сфері, втрачають репутацію та банкрутують. Загалом корупція, завдаючи шкоди розвитку економіки, породжує загрози як економічній безпеці країни, так і її національній безпеці.

Будуючи нове процвітаюче суспільство слід подолати і всі можливі корупційні прояви, які відкидають нас назад і перешкоджають нашому розвитку. За результатами дослідження, проведеного фахівцями Міжнародної неурядової організації Transparency International Україні важко дається боротьба з корупцією, оскільки за Індексом сприйняття корупції (CPI) у 2022 р. Україна посіла 116 місце з 180 країн, отримавши 33 бали зі 100 можливих. Порівняно з 2021 р. CPI збільшився на 1 бал, повернувши собі значення 2020 р. Таке пробуксовування на одному місці CPI може свідчити лише про настання періоду застою у процесі подолання цього негативного явища (рис. 1).

На жаль, як свідчать результати дослідження наша країна досі знаходиться в нижній частині графіка, відносячись до країн з досить високим рівнем корупції. Загалом за останні 11 років корупційні прояви в Україні частково знизились, оскільки Індекс сприйняття корупції збільшився у 2022 р. в порівнянні з 2012 р. на 7 пунктів з 26 до 33 балів. Однак це зростання досить незначне: в середньому 0,7 бали за рік. Також спостерігаються два просідання Індексу сприйняття корупції: у 2013, 2019 та 2021 роках (рис. 1).

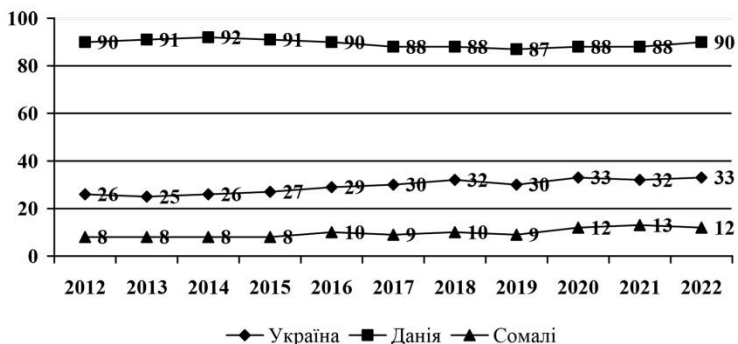

Рис. 1. Індекс сприйняття корупції в Україні та світі, 2012–2022 рр.*

*Джерело: [1; 2]

2013 р. був останнім роком правління президента Януковича В. Ф., коли спостерігався розгул злочинності, ріст корумпованості влади, втручання у корпоративні права фірм, вимагання «данини» від підприємців тощо, що й обумовило зниження Індексу сприйняття корупції. У 2019 р. просідання кривої динаміки СРІ сталось внаслідок «замороження» боротьби з корупцією, що сніжною лавиною проявилось у 2019 р. У 2021 р., як зазначається у звіті Transparency International Ukraine: «Головна причина просідання балів полягає в тому, що багато важливих антикорупційних завдань на паузі або навіть регресують...» [3].

Бізнесове середовище вважає корупцію досить вагомою перешкодою для ведення бізнесу. За результатами національного соціологічного опитування населення та представників бізнесу для комплексної оцінки корупційної ситуації в Україні за Методикою стандартного опитування щодо корупції в Україні підприємці «вважають політичну корупцію на найвищому рівні найбільш серйозним типом корупції серед трьох запропонованих» (політична, бізнесова та повсякденна), «проте оцінюють ситуацію більш позитивно, ніж населення. Зокрема, політичну корупцію на найвищому рівні серйозною проблемою вважають 85,8% представників бізнесу, побутову корупцію – менше половини опитаних» [4, с. 18].

Загалом за п'ятибальною шкалою представники бізнесу вважають корупцію дуже серйозною загрозою підприємницькій діяльності (в середньому 4,35 бала). Найбільш корумпованою вони вважають сферу надання дозволів та видобування корисних копалин (4,54 бала).

Далі йдуть митниця (4,40 бала), приватизація підприємств (4,26 бала), лісове господарство (4,25 бала), публічні закупівлі робіт і послуг з будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг державного та місцевого значення (4,24 бала) та інші [4].

Результати опитування іноземних інвесторів у 2020 році через онлайн-форму, створену Info Sapiens, дали змогу виділити основні перешкоди для іноземних інвестицій у економіку України. Найбільше занепокоєння у іноземних інвесторів викликають: недовіра до судової системи (8,5 бала); розповсюджена корупція (8,2 бала); монополізація ринків та захоплення влади олігархами (6,2 бала); обтяжливе та нестабільне законодавство (5,8 бала); регресивні дії правоохоронних органів (5,2 бала); складність податкового адміністрування (5,0 бала); нестабільна валюта і фінансова система (4,9 бала); військовий конфлікт з росією (4,5 бала); обмеження на рух капіталу та валютні операції (3,8 бала) та зростання трудової міграції з України (3,0 бала) [5].

Зважаючи на ті загрози, які створює корупція для розвитку економіки країни, доцільно зосередити свою увагу на активізації реалізації Концепції подолання корупції в Україні, забезпечити сприятливі умови для ведення бізнесу малим та середнім вітчизняним підприємствам, запровадити обов'язкове декларування доходів та обґрунтування джерел їх походження, сформувати у населення внутрішній спротив корупційним діям.

Список використаних джерел:

1. Україна знову опустилася в індексі сприйняття корупції. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/01/25/7321598/>
2. Індекс сприйняття корупції – 2022. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>.
3. Індекс сприйняття корупції – 2021. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnuyattya-koruptsiyi-2021/>
4. Корупція в Україні 2021: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. Київ : НАЗК, 2022. 86 с.
5. П'яте щорічне опитування іноземних інвесторів. URL: https://dragon-capital.com/content/uploads/2020_ForeignInvestorSurvey_Presentation_ua.pdf